

Protocol acadèmic i docent per als graus de la Facultat de Dret (curs 2011-2012)

Aprovat per la Junta de Facultat el 26 de març de 2009, revisat per la Comissió Acadèmica de la Facultat el 18 de maig de 2010 i revisat per la Comissió Acadèmica (plenària) de la Facultat el 2 de maig de 2011.

De conformitat amb el que disposa l'article 14.1 de l'Estatut de la Universitat de Barcelona i els articles 5.1.1, 18.4.b, g i h del Reglament de la Facultat de Dret, aquesta Facultat és competent per aprovar directrius d'actuació i establir criteris bàsics d'organització i de coordinació de les activitats docents, per vetllar per la millora de la qualitat docent i per fer possible l'adaptació dels ensenyaments de la Facultat a l'espai europeu d'ensenyament superior. En virtut d'això, aquesta normativa docent i d'avaluació incorpora, concreta i desenvolupa diverses disposicions generals de caràcter estatal i autonòmic, i també específiques de la Universitat de Barcelona, entre d'altres: el Reial decret 1393/2007, de 29 d'octubre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials; la Llei orgànica 4/2007, de 12 d'abril, per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats; el Reial decret 1125/2003, de 5 de setembre, pel qual s'estableix el sistema europeu de crèdits i el sistema de qualificacions en les titulacions universitàries de caràcter oficial i vàlidesa a tot el territori nacional; els Criteris per elaborar la programació universitària de Catalunya, aprovats per la Junta del Consell Interuniversitari de Catalunya de la Generalitat de Catalunya de 12 de novembre de 2007; les Normes reguladores dels plans docents de les assignatures per als ensenyaments de la Universitat de Barcelona segons les directrius de l'espai europeu d'educació superior (NRPD), aprovades pel Consell de Govern de la Universitat de Barcelona el 6 de juliol de 2006, les Normes reguladores de l'avaluació i de la qualificació dels aprenentatges (NRA), aprovades pel Consell de Govern de la Universitat de Barcelona el 6 de juliol de 2006, i les Bases reguladores de l'oferta d'ensenyaments de grau a la UB, aprovades pel Consell de Govern de la Universitat de Barcelona el 18 de febrer de 2008.

Així mateix, aquest protocol té com a referència el Projecte institucional de política docent de la Universitat de Barcelona, aprovat pel Consell de Govern de la Universitat de Barcelona el 6 de juliol de 2006, i el Pla de millora de la qualitat docent de la Facultat de Dret, aprovat per la Junta de la Facultat de Dret el 26 de maig de 2006.

* * *

Els nous graus que la Facultat de Dret començarà a impartir el curs 2009-10 són una gran ocasió per afrontar canvis importants i necessaris. L'inici d'aquesta nova etapa dels nostres estudis, en el marc d'un mateix espai europeu d'ensenyament superior, facilita una nova orientació de la Facultat quant a la pràctica docent. Ara és el moment de superar pràctiques docents que responien a altres necessitats, d'incorporar una major varietat de metodologies i de recursos en la nostra docència i avaluació, i de mantenir, naturalment, tots els instruments docents que han funcionat i que han donat bons resultats. Aquesta nova orientació docent i acadèmica insereix la qualitat de la docència en l'objectiu principal, per a la consecució del qual cal programar les accions docents, acadèmiques, administratives i institucionals adients, una de les quals és el present protocol acadèmicodocent.

En aquest context, el «Protocol acadèmicodocent per als graus de la Facultat de Dret» estableix el contingut bàsic d'un model de docència per a tots els graus de la Facultat de Dret. Fixa, d'aquesta manera, el marc de l'actuació docent per a totes les assignatures dels nous graus a partir del curs 2009-10. Aquest protocol no pretén uniformar ni homogeneïtzar la docència de tots els grups o de tots els ensenyaments, ni tampoc igualar l'acció docent de tot el professorat

que hi exerceix la docència limitant-ne la llibertat de càtedra. La Junta de la Facultat de Dret entén que mantenir i fomentar la pluralitat d'accions i metodologies docents diferents, tant individuals com col·lectives, és enriquidor per al conjunt de la Facultat i per als estudiants. Però al mateix temps considera que això ha de ser compatible amb l'existència d'un model academicodocent compartit i acceptat que caracteritzi la docència de la nostra Facultat en el marc de l'EEES.

D'altra banda, les línies metodològiques i d'avaluació que conté aquest document han estat dissenyades per facilitar la incorporació de la immensa majoria del professorat al nou marc educatiu que s'inaugura amb els nous graus i que la Facultat adapta i emmotlla a les seves específiques característiques i necessitats. I, si bé l'objectiu principal és que tot el cos docent avanci junt i en la mateixa direcció, això no ha de frenar ni obstaculitzar les iniciatives, tant individuals com col·lectives, de millora de la qualitat docent o d'innovació docent que avui en dia hi ha en els ensenyaments de la Facultat.

Els aspectes essencials del model docent dels nous graus de la Facultat de Dret són els següents:

- Un sistema d'avaluació continuada i al mateix temps la possibilitat d'avaluació única per als estudiants que ho desitgin i d'acord amb la normativa vigent a la UB (NRA)
- L'existència d'una prova final de concepció general i globalitzadora de cada assignatura objecte d'estudi.
- L'adopció universal del crèdit ECTS i la corresponent equivalència en hores de treball de l'estudiant (RD 1125/2003).
- La combinació equilibrada d'activitats teòriques, activitats aplicades i activitats teoricopràctiques.
- L'existència de grups reduïts (desagregats) per facilitar un ensenyament amb un important component aplicat, i, opcionalment, de grups agregats per aprofitar les sessions magistrals quan es consideri convenient.
- La constitució d'equips docents i la coordinació docent del professorat.
- La utilització docent del Campus Virtual de la UB
- L'existència i la singularitat dels Grups d'Estudi Orientat (GEO)
- La regulació de la còpia, el plagi i els procediments fraudulents

I. Grups ordinaris

- 1) En els grups ordinaris dels graus la docència presencial ocupa aproximadament un terç del treball de l'estudiant, qui també ha de desenvolupar activitats dirigides i treball autònom. La docència presencial és la que es duu a terme sobretot a l'aula, amb la presència del docent, i s'hi inclouen tant les classes teòriques com les aplicades. Les hores de docència presencial són les que han programat i aprovat els consells d'estudis i no es poden modificar ni alterar sense que ho autoritzin.
- 2) La docència s'ha de fer, essencialment, en grups bàsics de 70 estudiants, aproximadament, quan els recursos humans i materials ho permetin.
- 3) Tots els grups bàsics poden estar desagregats en grups d'uns 35 estudiants en un terç de les hores de docència presencial programada.
- 4) La desagregació del terç de les hores de classe pot consistir en la docència i la presència alternativa de cada meitat d'estudiants del grup bàsic, sense que això comporti un increment de la càrrega docent del professorat, o en docència

simultània a cada meitat del grup, sempre que aquesta decisió no comporti haver de desatendre l'encàrrec docent dels consells d'estudis.

- 5) El terç de les hores desagregades es pot distribuir al llarg del semestre com sembli més convenient. El ritme o la cadència de les sessions desagregades, el pot decidir cada docent o cada departament, en règim setmanal, quinzenal, mensual o com es decideixi programar-ho.
- 6) El professor responsable titular de cada grup ho és dels grups bàsics.
- 7) Hi ha la possibilitat, opcional per als departaments, d'agregació de diversos grups bàsics en un grup superior o més. Això és possible en un màxim d'un terç de les hores de docència presencial programada.
- 8) En les assignatures amb un nombre significatiu d'alumnat de segona matrícula, s'hi poden crear grups d'estudi orientat (GEO) en els quals s'hi poden matricular aquests estudiants de segona matrícula, entre d'altres (*vegeu IX*).

II. Activitats teòriques i aplicades

- 1) Com a mínim un terç de les hores de docència presencial programada ha d'estar dedicat a activitats aplicades (*vegeu l'annex d'activitats proposades, entre d'altres*) i com a mínim un altre terç de les hores de docència presencial ha de tenir caràcter teòric.

III. Sistema d'avaluació

- 1) El sistema ordinari d'avaluar és l'avaluació continuada (NRA, art. 10). L'avaluació continuada ha de servir tant per acreditar i valorar l'adquisició dels aprenentatges com, sobretot, per esdevenir un instrument de formació i d'aprenentatge.
- 2) L'estudiant té la possibilitat d'acollir-se a l'avaluació única en les condicions que fixa la UB (NRA, art. 12). La Secretaria d'Estudiants i Docència ha de disposar tots els mitjans possibles per facilitar la inscripció de l'alumnat a través d'un formulari electrònic, d'un imprès en paper emplenat, etc. Els estudiants que no sol·licitin l'avaluació única dins del termini establert han de continuar en règim d'avaluació continuada. L'avaluació única pot consistir en una prova i en la presentació de treballs, i ha de permetre acreditar l'assoliment dels objectius declarats de l'assignatura de la mateixa manera que en l'avaluació continuada. La data límit per inscriure's a l'avaluació única la fixa la Comissió Acadèmica i la data (o les dates) de realització de l'avaluació única de cada assignatura l'han de fixar els consells d'estudis respectius (NRA, art. 15). El termini per inscriure's a l'avaluació única per a assignatures de primer curs és d'aproximadament un mes a comptar de l'inici del quadrimestre corresponent. Per a la resta d'assignatures, el termini és de dues setmanes a comptar de l'inici del curs acadèmic.
- 3) En el règim ordinari o d'avaluació continuada, hi ha una prova de síntesi i un seguit d'activitats avaluable. La prova de síntesi és de concepció global, de manera que garanteix l'assoliment dels objectius de la matèria exposats en el pla docent, tant pel que fa als coneixements que cal adquirir com pel que fa a les habilitats que cal desenvolupar. Tant la prova de síntesi com el conjunt d'activitats avaluable han de permetre acreditar l'adquisició dels coneixements teòrics o conceptuals de la matèria, com també, en un vessant pràctic, la capacitat de resoldre activitats aplicades de la mateixa matèria.

- 4) La prova de síntesi ha de comptar entre un 30 % i un 50 % de la nota final de l'assignatura, mentre que el conjunt d'activitats d'avaluació continuada ha de comptar la proporció restant.
- 5) Per aprovar l'assignatura, cal haver superat la prova de síntesi, independentment del valor ponderat que se li assigni. En aquests casos, la nota final és la qualificació numèrica que decideixi el professor segons la trajectòria de l'estudiant.
- 6) Opcionalment, els plans docents i els programes d'activitats del professorat poden incloure una clàusula segons la qual tota mena d'evidències d'aprenentatge, així com també l'assistència i la participació activa a classe, es poden tenir en compte segons el criteri del professor a l'hora de fixar la nota final definitiva. Aquesta part de la nota només pot millorar, eventualment, la nota obtinguda i en cap cas no pot perjudicar la qualificació aritmètica obtinguda amb les proves avaluables d'avaluació continuada i amb la prova de síntesi.
- 7) Els consells d'estudis de cada ensenyament han de determinar la data en què s'ha de dur a terme la prova de síntesi .
- 8) El pla docent i el programa d'activitats poden fixar, si s'estima convenient, l'assistència obligatòria dels estudiants a sessions concretes o activitats puntuals. En aquest cas, també ha de fixar les condicions i les conseqüències de la no-assistència a activitats o sessions obligatòries.
- 9) El curs 2011-2012 només hi ha segona convocatòria en les assignatures obligatòries i optatives que s'implanten aquell curs i en les assignatures implantades el curs 2010-2011. Les assignatures que estan en el tercer any d'implantació només disposen d'una convocatòria: es tracta de les assignatures de primer i segon curs del grau de Dret; les assignatures de primer curs dels graus de Ciències Polítiques i de l'Administració, Criminologia i Relacions Laborals, i tots els cursos del grau de Gestió i Administració Pública. A partir del curs 2012-2013 hi haurà una sola convocatòria en totes les assignatures de tots els graus de la UB. En els casos que correspongui, els plans docents han d'especificar el procediment d'avaluació de la segona convocatòria mentre aquesta estigui vigent (NRA, disposició transitòria segona). En aquest sentit, és recomanable que l'alumnat en règim d'avaluació continuada en la segona convocatòria es presenti a una prova final que donaria la qualificació de l'assignatura en aquella convocatòria.
- 10) En els casos en què l'estudiant no ha sol·licitat avaluació única i roman, per tant, en el règim d'avaluació continuada, si no ha presentat cap activitat avaluable ni ha fet la prova de síntesi rep la qualificació de «no presentat» (P). Si ha presentat alguna activitat avaluable, però ha abandonat el procés d'avaluació continuada sense completar-lo, la qualificació és la mitjana ponderada prevista en el pla docent, entenent que ha obtingut un 0 en les activitats que no ha presentat (NRA, interpretació de la CACG de 9 de novembre de 2007).
- 11) Els plans docents han d'indicar quantes activitats avaluables són obligatòries en el procés d'avaluació continuada i quines són. Per obtenir una qualificació favorable d'avaluació continuada és imprescindible haver elaborat totes les activitats obligatòries que assenyalen el pla docent i la prova de síntesi corresponent.
- 12) Un nivell adequat d'expressió oral i escrita i de comunicació dels coneixements i els aprenentatges és una habilitat imprescindible en qualsevol graduat universitari. Per tant, ha de ser considerada en l'avaluació de les assignatures d'acord amb el que assenyalin el pla docent o el programa d'activitats del cos docent.

IV. Activitats avaluables

- 1) En les assignatures de sis crèdits, l'alumnat ha de dur a terme tres o quatre activitats avaluables obligatòries, que compten en conjunt entre el 50 % i el 70 % de la nota final, i una prova de síntesi, que compta entre el 30 % i el 50 % restant de la nota final (*vegeu III.4*). En les assignatures de nou crèdits, n'han de dur a terme entre tres i cinc, més la prova de síntesi, amb la mateixa proporció de qualificació que en el cas anterior. En les assignatures de tres crèdits (optatives), els estudiants han de dur a terme dues o tres activitats avaluables, a més de la prova de síntesi, amb idèntica proporció que en el primer cas.

Crèdits de l'assignatura	Activitats avaluables obligatòries d'avaluació continuada (AC)	Valor de les activitats avaluables obligatòries d'AC	Valor de la prova de síntesi (PS)
3 crèdits ECTS	Entre 2 i 3 activitats	50 % - 70 %	30 % - 50 %
6 crèdits ECTS	Entre 3 i 4 activitats	50 % - 70 %	30 % - 50 %
9 crèdits ECTS	Entre 3 i 5 activitats	50 % - 70 %	30 % - 50 %

- 2) Les activitats avaluables, juntament amb la resta d'activitats dirigides, i sigui quin sigui el nombre d'unes i altres, no ha de superar el nombre d'hores previstes per al treball dirigit de l'estudiant en el marc de l'assignatura (*vegeu VI.1*).
- 3) Cal que en el pla docent de cada assignatura o, si escau, en el programa d'activitats del professorat, s'assenyali si l'estudiant ha de dur a terme necessàriament totes les activitats o si n'ha de fer un nombre concret d'entre les que s'han programat i quines són les condicions en aquest sentit. En qualsevol cas, l'estudiant ha de desenvolupar efectivament un mínim de dues, tres o quatre activitats d'avaluació continuada, segons que es tracti d'assignatures de tres, sis o nou crèdits respectivament, tal com s'assenyala en aquest mateix apartat.
- 4) A banda de les activitats avaluables directament, el professorat pot programar altres exercicis o proves d'aprenentatge, teòriques o aplicades, obligatòries o opcionals, que poden tenir el caràcter i les condicions que el professorat expressi en el programa de l'assignatura. En qualsevol cas, el temps de dedicació de l'alumnat per a totes les activitats que no es facin a l'aula (catalogades com a *treball dirigit*), tant les d'avaluació com les d'aprenentatge, no ha de superar un terç de les hores totals dels crèdits ECTS de l'assignatura (*vegeu VI*).
- 5) Un cop lliurades tant les activitats avaluables com les d'aprenentatge, és recomanable establir mecanismes ràpids i eficients perquè l'alumnat pugui conèixer els seus errors i sigui conscient del nivell d'aprenentatge i dels problemes que té. Les vies de retorn o retroacció entre el professorat i l'alumnat poden ser molt diverses.
- 6) És recomanable que les diferents activitats responguin a tipologies d'exercicis també diferents, per a la qual cosa s'adjunta, a títol merament orientador, una breu relació amb algunes de les activitats avaluables possibles.
- 7) Cal recordar que entre les competències de tots els graus de la Facultat n'hi ha que assenyalen que els estudiants han de ser capaços de llegir textos de l'especialitat respectiva, entendre'ls i ser competents a utilitzar-los analíticament i críticament en el context corresponent.

V. Pla docent de l'assignatura i programa d'activitats del professorat

- 1) Els plans docents s'han d'enviar, un cop els han aprovat els consells dels departaments, als consells d'estudis perquè els validin abans del 30 de maig. A continuació la Comissió Acadèmica ha de validar, si escau, els plans docents tal com assenyala la normativa vigent de la UB (NRA, art. 4 i 5; NRPD, art. I.1). A partir de la validació dels caps d'estudis, els plans docents es publiquen i es converteixen en el principal instrument d'informació acadèmica concreta de l'alumnat (NRA, art. 4.2; NRPD, I.4).
- 2) Pel que fa a l'avaluació, el pla docent ha de contenir informació substancial, clara i precisa sobre el sistema d'avaluació de l'assignatura. Ha de concretar, com a mínim, el següent:
  - a) quantes proves avaluables hi ha;
  - b) quin valor ponderat té cadascuna;
  - c) quin valor ponderat té la prova de síntesi;
  - d) el sistema d'avaluació única;
  - e) el procediment d'avaluació en la segona convocatòria, quan n'hi hagi;
  - f) si es considera convenient, l'assistència obligatòria a les classes o a sessions concretes;
  - g) els criteris d'avaluació del nivell d'expressió oral i escrita,
  - h) qualsevol altra condició rellevant per a l'avaluació de l'alumnat (NRA, art. 12.2; NRPD, II.1).
- 3) Quan el sistema d'avaluació no és igual per a tots els grups d'una assignatura, aleshores el pla docent ha d'incloure la informació sobre l'avaluació de tots els grups.
- 4) La concreció del tipus de prova, el calendari de totes les activitats d'avaluació, les condicions i la concreció del tipus de proves s'han d'incloure en el programa d'activitats del professor si no s'ha inclòs en el pla docent (NRA, art. 4.3 i 6.5; NRPD, I.2 i 4).
- 5) El programa del professor no pot contradir el pla docent que desenvolupa (NRPD, I.4 i seg.). Els plans docents de les assignatures que formen els graus de la Facultat de Dret, al seu torn, no poden entrar en contradicció amb aquest protocol.
- 6) És convenient que, en la mesura que es pugui, el programa d'activitats de cada professor també es faci públic en el mateix període de juny i juliol, una vegada s'hagin aprovat els plans docents i abans de la matriculació de l'alumnat.

VI. Dedicació horària de l'alumnat

- 1) Les hores de dedicació de l'alumnat es compten en crèdits ECTS (RD 1125/2003). Cada crèdit ECTS equival a 25 hores de dedicació total de l'estudiant (RD 1125/2003, art. 4.5; NRPD, II.1; bases reguladores de la UB). Aquesta dedicació de l'estudiant es pot classificar, de manera orientadora, en tres tipus:

- a) Les activitats presencials, que acostumen a coincidir amb les classes programades, tant teòriques com aplicades, han d'ocupar aproximadament un terç del total d'hores assignades a l'assignatura en crèdits ECTS.
- b) Les activitats dirigides, que per definició són no presencials, han d'ocupar aproximadament un altre terç de les hores totals de dedicació.
- c) El treball autònom de l'estudiant, que no és ni presencial ni dirigit, ha d'ocupar, també aproximadament, el darrer terç de les hores de dedicació (RD 1125/2003, art. 3; NRPS, II.1).

Per exemple: una assignatura de 6 crèdits ECTS que comptés cada crèdit a raó de 25 hores, tindria 150 hores de dedicació total de l'alumnat, de les quals 50 serien de docència presencial, 50 de treball dirigit i 50 de treball autònom.

VII. Coordinació docent

- 1) El professorat assignat a cada grup es constitueix en equip docent per coordinar-se en la pràctica docent del grup que comparteix. La coordinació docent ha de consistir, com a mínim, a dur a terme una reunió al començament de cada semestre i a incorporar cada professor en un calendari únic —agenda docent electrònica (ADE)—, també al començament de cada semestre, i la data de totes les activitats avaluable de la seva assignatura en el grup. L'ADE és l'instrument central de coordinació docent que ha d'emprar tot el professorat de cada grup. Per facilitar un desenvolupament adequat de les activitats i fomentar-ne la qualitat, és convenient evitar concentracions innecessàries d'activitats en uns mateixos dies. També pot formar part de les funcions de la coordinació docent organitzar activitats comunes per a l'alumnat del grup, conèixer el tipus d'activitats que programen les altres assignatures d'un mateix grup i, en general, valorar la marxa general del curs i l'aprofitament dels estudiants.
- 2) Quan els departaments hagin assignat la docència que els correspon, i en tot cas abans del 31 de juliol, cada equip docent ha d'elegir un coordinador. Els consells d'estudis han de vetllar perquè cada grup tingui un coordinador. Els coordinadors docents poden invocar aquesta funció com a mèrit docent acreditat per la Facultat, el qual, a més, ha de ser reconegut en el Pla de dedicació del professorat (PDP) amb 75 hores de dedicació, en l'apartat «2.4. Millora i innovació docent».

VIII. Tutoria prèvia a la matriculació

- 1) Abans de matricular-se, l'alumnat —tant de nou ingrés com adaptat— dels primers cursos dels nous graus ha de fer obligatòriament una tutoria orientadora per adaptar el nombre de crèdits que ha de matricular a les seves expectatives reals de dedicació als estudis que ha elegit. El tutor l'ha d'orientar tant respecte al nombre de crèdits per matricular (que el primer curs poden ser 30 o 60, segons la normativa de la UB) com sobre quines assignatures s'han de matricular en cas que l'alumnat no es matriculi d'un curs sencer.
- 2) L'alumnat ha de rebre com més informació acadèmica millor, especialment respecte a les exigències d'un règim d'avaluació continuada, perquè ponderi de

manera realista la matriculació i el seguiment d'un règim d'avaluació continuada o d'avaluació única (NRA, art. 12.6).

IX. Grups d'estudi orientat

- 1) Els grups d'estudi orientat (GEO) presenten algunes característiques diferents respecte de la resta de grups ordinaris dels graus de la Facultat: són els grups que, en la mesura del que es pot, acullen l'alumnat de segona matrícula i programen menys hores de docència presencial. Atès que es tracta d'un tipus d'aprenentatge en què l'estudiant manté menys contacte de l'habitual amb el professorat, s'han d'extremar les mesures d'informació (programa del professor) i la tutoria amb l'alumnat.
- 2) Assisteix als GEO l'alumnat de segona matriculació, que repeteix l'assignatura, tant si prové del mateix grau com de l'adaptació des d'una llicenciatura o una diplomatura. Perquè aquests estudiants es puguin inscriure en un grup ordinari de presencialitat estàndard, requereixen l'autorització del cap d'estudis. També es poden matricular als GEO els estudiants de primera matriculació en una assignatura en què hagin estat autoritzats pels caps d'estudis a partir de segon curs.
- 3) Cada grup pot tenir un màxim de 120 alumnes. S'han de crear tants grups com sigui necessari per a cada assignatura i trencar, així, la simetria dels grups ordinaris.
- 4) Els GEO presenten una mitjana de presencialitat inferior a la resta de grups. Segons la normativa sobre semipresencialitat a la Universitat de Barcelona, les hores de classes presencials que duen a terme els GEO són suficients per no ser qualificats de grups semipresencials. El règim de presencialitat dels GEO és el següent:
  - a) Per a una assignatura de 6 crèdits: classes presencials teoricopràctiques d'1 h/setmana x 14 setmanes = 14 h // 4 h d'avaluació única (2 h a mig semestre + 2 h a final de semestre) // Total presencialitat: 18 h semestre.
  - b) Per a una assignatura de 9 crèdits: classes presencials teoricopràctiques d'1,5 h/setmana x 14 setmanes = 21 h // 4 h d'avaluació única (2 h a mig semestre + 2 h a final de semestre) // Total presencialitat: 25 h semestre.
- 5) L'avaluació s'ha de regir pels criteris bàsics següents:
  - a) Tots els estudiants segueixen el règim d'avaluació única.
  - b) L'avaluació única als GEO es duu a terme en dues fases. Es qualifica d'avaluació única amb un parcial perquè l'estudiant fa dues proves o exercicis.
  - c) Els plans docents han d'especificar el valor ponderat de cadascuna de les dues proves de l'avaluació única i el caràcter alliberador de la primera prova o parcial o no.
- 6) La metodologia docent dels GEO és la següent:
  - a) La docència es desenvolupa combinant un ús intensiu del Campus Virtual i de les sessions presencials setmanals.

b) El Campus Virtual és l'espai en el qual el professor proporciona i distribueix materials docents i es comunica amb l'alumnat (mitjançant els taulers de notícies i la recepció de correus i consultes).

c) El Campus Virtual d'una assignatura GEO ha de contenir una estructura en lliçons o blocs temàtics, coincidents o vinculats amb els del pla docent o el programa de l'assignatura. En cadascun dels blocs temàtics hi ha d'haver disponible material docent i bibliografia bàsica de referència per preparar l'assignatura.

d) Les sessions presencials setmanals han d'alternar sessions teòriques i sessions pràctiques en la proporció que decideixi el professorat. Les primeres han de ser prèvies al treball de l'alumnat i serveixen per regular i programar la matèria objecte d'estudi; les segones, les sessions pràctiques, han de ser posteriors al treball de l'alumnat. Totes les sessions presencials serveixen per seguir, de manera sintètica i amb caràcter orientador, el temari de l'assignatura. No són sessions destinades exclusivament a resoldre dubtes, tot i que també inclouen aquesta finalitat. Les sessions presencials permeten aclarir el temari, presentar explicacions de síntesis o esquemes de la matèria que l'estudiant ha d'estudiar i ampliar, i facilitar a l'alumnat l'elaboració d'exercicis pràctics de l'assignatura.

7) El professorat que imparteixi un GEO ha de complir els requisits docents següents:

a) L'assignatura ha d'estar implementada al Campus Virtual o bé ha d'estar dissenyada en el programa del professor abans de l'inici del curs acadèmic. Aquesta preparació s'ha d'acreditar davant del cap d'estudis.

b) El programa del professorat ha de detallar i determinar el contingut que té cada bloc temàtic. Cada bloc temàtic ha de contenir, com a mínim, un dossier amb els materials docents necessaris per preparar el curs i la bibliografia bàsica de referència imprescindible. En aquest programa també s'ha de detallar el sistema d'avaluació amb especificació de com han de ser les dues proves d'avaluació.

X. La còpia, el plagi i els procediments fraudulents

El plagi, que és la «part d'una obra d'altri inserida en la pròpia sense indicació de la font» (DIEC) o «copiar en el substancial obres alienes, donant-les com a pròpies» (RAE), i la còpia, que és «la reproducció del text d'un escrit, d'una obra original, per imitació» (DIEC), són activitats fraudulentes que vulnereu els principis bàsics i elementals del treball acadèmic, en el qual es demana a l'estudiant un exercici personal, reflexiu i original. D'igual manera l'Estatut de l'estudiant (RD 1791/2010, de 30 de desembre) estableix a l'article 13.2.d, entre els deures de l'estudiant, el d'«*Abstenerse de la utilización o cooperación en procedimientos fraudulentos en las pruebas de evaluación, en los trabajos que se realicen o en documentos oficiales de la universidad*».

La còpia o el plagi en qualsevol activitat avaluable obligatòria, prova de síntesi o avaluació única, així com la utilització o la cooperació en procediments fraudulents per

dur a terme aquestes activitats, comporta la qualificació de 0 (suspens) en la qualificació final de l'assignatura atès que desvirtua l'autoria de l'exercici.

En els casos de còpia, plagi i procediments fraudulents, el professorat n'ha de donar compte al cap d'estudis.

Una conducta reiterada de còpia, plagi i procediments fraudulents dóna lloc a la sol·licitud d'obertura d'un expedient disciplinari a l'estudiant.

XI. Excepcions al protocol i revisió

- 1) A proposta dels consells d'estudis, la Comissió Acadèmica de la Facultat pot aprovar excepcions justificades d'aquest protocol en els plans docents o en els programes d'activitats del professorat.
- 2) La Comissió de Protocol i la Comissió Acadèmica han de revisar aquest protocol al final de cada curs.

ANNEXOS

NORMATIVA ACADÈMICA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA A LA QUAL ES FA REFERÈNCIA EN AQUEST PROTOCOL

- [Normes reguladores dels plans docents de les assignatures per als ensenyaments de la Universitat de Barcelona segons les directrius de l'espai europeu d'educació superior \(EEES\)](#) (Consell de Govern de la UB, 6 de juliol de 2006)
- [Normes reguladores de l'avaluació i de la qualificació dels aprenentatges](#) (Consell de Govern de la UB, 6 de juliol de 2006)
- [Projecte institucional de política docent de la Universitat de Barcelona](#) (Consell de Govern de la UB, 6 de juliol de 2006)
- [Bases reguladores de l'oferta d'ensenyaments de grau a la UB. Mapa de titulacions, arquitectura de títols i disseny de plans d'estudi](#) (Consell de Govern de la UB, 18 de febrer de 2008)

GLOSSARI ACADÈMIC I DOCENT DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA (Comissió Acadèmica del Consell de Govern, 30/04/2008)

- <http://hdl.handle.net/2445/3141>

TAULA ORIENTADORA D'ACTIVITATS POSSIBLES PER A L'AVALUACIÓ CONTINUADA

CLASSES TEÒRIQUES

- **Classes magistrals o expositives:** en les classes magistrals, el professorat exposa els continguts de l'assignatura.
- **Conferències:** exposició pública sobre un tema de caràcter científic, tècnic o cultural a càrrec d'una persona experta, diferent del responsable del grup.

TIPOLOGIA D'ACTIVITATS DIRIGIDES

De tipus teòric

- **Col·loquis:** activitats d'intercanvi d'opinions entre l'alumnat sota la direcció del professorat.
- **Exposicions orals:** l'alumnat presenta de manera oral un tema o treball, preparat prèviament, davant de la resta de companys del grup.
- **Debat dirigit:** tècnica de dinàmica de grups que té l'objectiu de promoure l'expressió i la comprensió oral en una conversa col·lectiva en la qual el tema pot estar preparat, però no el desenvolupament de les intervencions.
- **Seminari:** tècnica de dinàmica de grups que consisteix en unes sessions de treball d'un grup més aviat reduït que investiga un tema mitjançant el diàleg i la discussió, sota la direcció d'una persona docent o d'una persona experta.
- **Taula rodona:** tècnica de dinàmica de grups en què diversos ponents o conferencians exposen successivament les seves idees en condició d'igualtat moderats per un professor.
- **Treball escrit:** activitat consistent en la presentació d'un document escrit, com poden ser els següents:
  - Recensió d'un article o d'una obra
  - Desenvolupament escrit d'un tema
  - Comentari de text

De tipus teoricopràctic

- **Activitats d'aplicació:** activitats d'aplicació de la teoria a un fet, succés, situació, dada o fenomen concrets.

- **Aprentatge basat en problemes:** mètode que promou l'aprenentatge a partir de problemes seleccionats de la vida real. Efectivament, es tracta més d'un mètode docent o d'aprenentatge que no pas un tipus d'activitat.
- **Resolució de problemes:** el professorat presenta una qüestió complexa que l'alumnat ha de resoldre, ja sigui treballant individualment o en equip. També es pot tractar més d'un mètode docent o d'aprenentatge que no pas un tipus d'activitat.
- **Carpeta d'aprenentatge:** recull d'evidències (obligatòries o voluntàries) d'aprenentatge de l'alumne al llarg de l'assignatura que aporta evidències respecte dels seus coneixements i de les seves habilitats.
- **Cerca d'informació:** cerca d'informació organitzada de manera activa per part de l'alumnat.
- **Elaboració de projectes:** metodologia d'ensenyament actiu que promou l'aprenentatge a partir de l'elaboració d'un projecte: idea, disseny, planificació, desenvolupament i avaluació del projecte.
- **Estudi de casos:** mètode utilitzat per estudiar un individu, una institució, un problema, etc. de manera contextual i detallada.
- **Simulació:** activitat en la qual, davant d'un cas o d'un problema, cada estudiant o cada grup té assignat un rol segons el qual ha d'intervenir en el desenvolupament de la situació.
- **Visita:** activitat d'un grup d'estudiants dirigit pel professorat que consisteix a anar a visitar un lloc determinat per obtenir informació directa.
- **Pràctiques d'ordinador.**

TAULA ORIENTADORA D'INDICADORS LINGÜÍSTICS PER AVALUAR EL NIVELL D'EXPRESSIONS ESCRITA I ORAL

L'avaluació de l'expressió, tant escrita com oral, de l'alumnat de la Facultat de Dret ha de tenir en compte els paràmetres que exposem a continuació:

- Adequació:
  - El tipus de llenguatge ha de ser adequat al tema, a la formalitat exigida i a la intencionalitat (cal evitar, per exemple, els col·loquialismes).
- Estructura i coherència:
  - Les idees s'han d'expressar de manera clara i completa (sense frases inacabades).
  - El discurs s'ha d'organitzar d'acord amb el tipus de text (ha de tenir les parts següents: introducció, exposició i conclusió).
  - La informació ha d'avançar de manera lògica, ordenada, amb una jerarquització adequada de les idees. L'ordre del discurs ha de ser l'ordre de les idees. Hi ha d'haver una progressió temàtica. La informació ha de ser adequada, no ha de ser ni gratuïta, ni redundant i no ha de tenir contradiccions. Les construccions sintàctiques han de ser clares i variades, sense excés de repeticions ni de frases massa llargues i desorganitzades.
- Cohesió:
  - Les idees i les frases del text han d'estar ben relacionades entre si. La puntuació ha de ser acurada. Ha de resultar un text fluït.
- Repertori:
  - El text ha de ser ric, variat i precís, tant en l'ús del lèxic com de les construccions sintàctiques, sense excés de repeticions ni de mots crossa (*cosa, fer, tema*, etc.).
  - No s'ha d'abusar de les formes passives. No hi ha d'haver un excés de negacions. Les frases no han de resultar excessivament llargues amb subordinades. La terminologia ha de ser adequada dins del llenguatge d'especialitat i en un context bilingüe. Hi ha d'haver absència d'errors habituals en textos jurídics.
- Correcció:
  - El text ha de ser correcte des d'un punt de vista ortogràfic i gramatical.

QUADRE RESUM DEL PROTOCOL ACADÈMIC I DOCENT

Quadre resum de la distribució horària del professorat i de l'alumnat. Exemples amb assignatures de 3, 6 i 9 crèdits

Assignatura de 6 crèdits ECTS	6 crèdits x 25 h/crèdit = = 150 hores (de dedicació total de l'estudiant a l'assignatura)	50 h de docència presencial ¹	1/3 hores = grups agregats (opcional) 1/3 hores = grup bàsic 1/3 hores = grups desagregats
		50 h d'activitats dirigides ²	no presencials
		50 h de treball autònom ³	no presencials
Assignatura de 9 crèdits ECTS	9 crèdits x 25 h/crèdit = = 225 hores (de dedicació total de l'estudiant a l'assignatura)	75 h de docència presencial	1/3 hores = grups agregats (opcional) ⁴ 1/3 hores = grup bàsic 1/3 hores = grups desagregats (opcional)
		75 h d'activitats dirigides	no presencials
		75 h de treball autònom	no presencials
Assignatura de 3 crèdits ECTS	3 crèdits x 25 h/crèdit = = 75 hores (de dedicació total de l'estudiant a l'assignatura)	25 h de docència presencial	1/3 hores = grups agregats (opcional) 1/3 hores = grup bàsic 1/3 hores = grups desagregats (opcional)
		25 h d'activitats dirigides	no presencials
		25 h de treball autònom	no presencials

a) Avaluació continuada

El sistema d'avaluació continuada:

— Activitats d'avaluació continuada + prova de síntesi.

¹ Es la docència presencial que es duu a terme a l'aula. S'hi inclouen tant les classes teòriques com les aplicades. Les hores de docència presencial són les que programen els consells d'estudis.

² Les activitats dirigides són no presencials. S'hi compta el temps que dedica l'estudiant a elaborar treballs, a preparar pràctiques, a llegir un llibre o un article encomanat pel professor, a fer exercicis a casa, etc. Són activitats de tota mena dirigides pel professorat, però que l'estudiant duu a terme fora de l'aula. El total de treball dirigit que se li demana a l'estudiant d'aquesta assignatura no pot superar les 50 hores segons una estimació aproximada del professorat.

³ S'identifica amb aquell treball de l'alumne que ni és presencial a l'aula ni és dirigit pel professorat.

⁴ Si no s'opta per agregar o desagregar grups, totes les hores de docència presencial es fan en el grup bàsic.

Crèdits de l'assignatura	Activitats avaluables obligatòries d'AC	Valor de les activitats avaluables obligatòries d'AC	Valor de la PS
3 crèdits ECTS	Entre 2 i 3 activitats	50 % - 70 %	30 % - 50 %
6 crèdits ECTS	Entre 3 i 4 activitats	50 % - 70 %	30 % - 50 %
9 crèdits ECTS	Entre 3 i 5 activitats	50 % - 70 %	30 % - 50 %

- La prova de síntesi compta entre un 30 % i un 50 % de la nota final.
- La data en què s'ha de dur a terme la prova de síntesi l'han de fixar els consells d'estudis.
- Les activitats obligatòries d'avaluació continuada compten entre un 50 % i un 70 % de la nota final.
- El professor, segons el seu propi criteri, pot tenir en compte, per a la nota final, altres evidències d'aprenentatge.

b) Avaluació única

L'alumnat es pot acollir al sistema d'avaluació única. Les condicions són les següents:

- L'alumnat que no sol·liciti l'avaluació única continuarà en règim d'avaluació continuada.
- La data límit d'inscripció a l'avaluació única la fixa la Comissió Acadèmica (per a assignatures de primer curs, aproximadament un mes després de l'inici de les classes; per a la resta d'assignatures, dues setmanes a partir del començament del curs acadèmic).
- La data de realització de l'avaluació única la fixen els consells d'estudis.

c) Continguts dels plans docents sobre l'avaluació:

- Nombre d'activitats d'avaluació continuada.
P. ex.: 3 activitats avaluables d'AC + PS
- Ponderació de la nota de cada activitat obligatòria.
P. ex.: 1a activitat AC, 10 % de la nota final + 2a activitat AC, 15 % + 3a activitat AC, 25 % + PS 50 % de la nota final = 100 %
- Tipus d'activitat obligatòria.
P. ex.: test, comentari de text, prova sobre una lectura, pràctica, prova teòrica, etc.
- Descripció de la prova de síntesi.
- Descripció de la prova d'avaluació única.
- Fixació, si es considera convenient, de l'assistència obligatòria a totes les classes o a sessions concretes.
- Fixació dels criteris d'avaluació del nivell d'expressió oral i escrita.